

Warszawa, dnia 4 października 2002 r.

Opinia prawna
na temat rządowego projektu o zmianie ustawy o diagnostyce laboratoryjnej
(druk nr 851)

Przedmiotem opinii jest analiza prawna przepisów projektu ustawy o zmianie ustawy o diagnostyce laboratoryjnej (druk nr 851) – dalej cytowany jako „projekt”. Zgodnie z uzasadnieniem do projektu: „nowelizacja ustawy o diagnostyce laboratoryjnej zmierza ku ograniczeniu praktyki uznaniowości w obrębie podejmowania i wykonywania zawodu diagnosty laboratoryjnego, a także porządkuje przepisy dotyczące uprawnień do wykonywania czynności diagnostyki laboratoryjnej (...)”.

Projekt przewiduje również szereg regulacji, których celem jest uzupełnienie ustawy o diagnostyce laboratoryjnej (Dz. U. z 2001 r., Nr 100, poz. 1083) – dalej cytowana jako „ustawa”, w tym m.in. w zakresie odnoszącym się do zasad i trybu przeprowadzania specjalizacji oraz samodzielnych uprawnień samorządu diagnostów

laboratoryjnych, jako korporacji zawodu zaufania publicznego.

W dalszej części opinii przedstawione zostaną uwagi do poszczególnych przepisów projektu.

1. Przepis art. 1 pkt 1 projektu precyzuje zakres przedmiotowy ustawy. Ponadto, dodany do ustawy art. 1 pkt 1 ogranicza zakres podmiotowy stosowania ustawy, ograniczając go tylko do: „czynności diagnostyki laboratoryjnej [wykonywanych – uwaga P.R.] w medycznym laboratorium diagnostycznym”. W związku z powyższym, przepisy projektu nie dotyczą m.in.: czynności diagnostyki laboratoryjnej dokonywanych w innych warunkach (np. w ramach indywidualnej lub grupowej praktyki lekarskiej).
2. Art. 1 pkt 2 projektu wprowadza do treści ustawy definicję pojęcia „medyczne laboratorium diagnostyczne”. Zmiana ta ma ścisły związek z ograniczeniem zakresu podmiotowego, o którym mowa powyżej, w pkt 1 niniejszej opinii (art. 1 pkt 1 projektu).
3. Przepis art. 1 pkt 3 projektu rozszerza zakres czynności diagnostyki laboratoryjnej (dodane pkt 4-6). Projektodawca określa również katalog podmiotów, które mogą dokonywać ww. czynności. W katalogu znalazły się podmioty, które nie są diagnostami laboratoryjnymi, ale posiadają odpowiedni tytuł zawodowy (np. technika analityki medycznej) – mogą one dokonywać czynności diagnostyki laboratoryjnej według ściśle określonych zasad (np. pod nadzorem diagnosty laboratoryjnego). W tym kontekście, szczególnie interesujące jest przyznanie uprawnień do dokonywania czynności diagnostyki laboratoryjnej osobom, które posiadają prawo wykonywania zawodu lekarza. Projekt przewiduje dla „lekarzy” odrębną (uproszczoną) procedurę wpisu na listę diagnostów laboratoryjnych (art. 1 pkt 9 projektu).
4. Zmiana z art. 1 pkt 4 projektu związana jest z dostosowaniem przepisu do wymagań Konstytucji (art. 92 ust. 1 Konstytucji).
5. Kolejna nowa definicja legalna została zamieszczona przez projektodawcę w art. 1 pkt 5 projektu (definicja „diagnosty laboratoryjnego”). Ma ona charakter wyliczenia (definicja zakresowa). W moim przekonaniu, należy rozważyć możliwość przededagowania ww. definicji. Warto zwrócić uwagę, iż w wyliczeniu określającym poszczególne wymagania pod adresem osoby, która chce zostać diagnostą laboratoryjnym, obok siebie zapisano zarówno warunki konieczne, jak i warunki

względne (można spełniać tylko jeden z nich). Mówiąc innymi słowy, pkt 1-5 wyliczenia (alternatywa rozłączna zaakcentowana użyciem spójnika „lub”) powinno być odseparowane od pkt 6 i 7 oraz wymagania zaznaczonego myślnikiem, ponieważ posiadają one inne znaczenie prawne. Powyższa uwaga ma charakter techniczno-prawny.

6. Projekt reguluje zasady przeprowadzenia oraz organizację kształcenia podyplomowego (art. 1 pkt 6 projektu). Obowiązek kształcenia podyplomowego nałożony został na szkoły wyższe, które prowadzą studia na kierunku analityka medyczna. Projektodawca przewidział, iż podyplomowe kształcenie w zakresie analityki medycznej zakończone zostanie egzaminem państwowym. Zarówno za kształcenie podyplomowe, jak i za egzamin państwowy, opłaty ponosi osoba biorąca udział w kształceniu.
7. Projekt zmienia zasady dostępu do wykonywania zawodu diagnosty laboratoryjnego. W myśl art. 1 pkt 7 projektu, samorząd diagnostów laboratoryjnych będzie tylko „stwierdzał” prawo do wykonywania zawodu (aktualnie ustawa przewiduje, iż: „prawo samodzielnego wykonywania czynności diagnostyki laboratoryjnej powstaje z chwilą dokonania wpisu na listę diagnostów laboratoryjnych”). Jeżeli zajdą przesłanki określone ustawą, na samorządzie diagnostów laboratoryjnych ciążył będzie obowiązek wpisania danej osoby na listę diagnostów. Oznacza to niewątpliwie ograniczenie uprawnień publiczno-prawnych samorządu zawodowego poprzez zmniejszenie zakresu jego swobodnego uznania w ww. sprawach. Projektodawca nie kwestionuje jednocześnie zasady, iż modelem organizacyjno-prawnym diagnostów laboratoryjnych jest samorząd zawodowy w rozumieniu art. 17 ust. 1 Konstytucji.
8. Przepis art. 1 pkt 8 projektu porządkuje procedurę przyznawania uprawnień do wykonywania zawodu diagnosty laboratoryjnego. Stanowi on zarazem, iż problematyka uchwał stwierdzających prawo do wykonywania zawodu diagnosty laboratoryjnego oraz skreślenia z listy diagnostów laboratoryjnych – wydawanych przez organy samorządu zawodowego – podporządkowana będzie regułom postępowania administracyjnego, włącznie z możliwością zaskarżenia ww. uchwał do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

9. W art. 1 pkt 10 projektu uregulowane zostały przyczyny wykreślenia z listy diagnostów laboratoryjnych, co jest równoznaczne z utratą prawa do wykonywania zawodu. W moim przekonaniu, doprecyzowania wymaga, czy w przypadku: „orzeczenia dyscyplinarnego lub wyroku sądowego o zakazie wykonywania zawodu”, projektodawca miał na myśli ostateczne (prawomocne) orzeczenia i wyroki, czy też orzeczenia i wyroki niekorzystne dla danej osoby na jakimkolwiek etapie prowadzonego postępowania. Konsekwencją zmian w art. 1 pkt 10 projektu, jest zmiana z art. 1 pkt 12 projektu.
10. Projekt normuje szczegółowe zasady ponoszenia kosztów przeszkolenia przez osobę, która miała odpowiednio długą przerwę w wykonywaniu zawodu diagnosty laboratoryjnego (art. 1 pkt 14 projektu) oraz precyzuje uprawnienia i obowiązki wizytatorów, którzy kontrolują i oceniają wykonywanie czynności diagnostyki laboratoryjnej (art. 1 pkt 13 projektu). Przepisy te niewątpliwie uzupełniają braki obecnej ustawy, w powyższym zakresie.
11. Przepis art. 1 pkt 15 lit. b) projektu rezygnuje z – istniejącej aktualnie – drogi do Naczelnego Sądu Administracyjnego, w sprawie skarg na uchwały samorządu diagnostów laboratoryjnych o zawieszeniu prawa wykonywania zawodu. Projektodawca nie uzasadnia wprowadzonej przez siebie zmiany.
12. Przepisy art. 1 pkt 19 – 20 projektu rozwijają problematykę specjalizacji zawodowych diagnostów laboratoryjnych. Normują one sprawy: zasad odbywania szkolenia specjalizacyjnego, podmiotów prowadzących szkolenia specjalizacyjne, programu specjalizacji, opłat za specjalizację, zasad przeprowadzania egzaminu państwowego. Zmiany te należy zaopiniować pozytywnie. W moim przekonaniu są one spójne i wystarczają do zrealizowania założonego przez projektodawcę celu.

W dodanym art. 30b ust. 6 i 8 ustawy (art. 1 pkt 20 projektu) można rozważyć, czy przepis nie powinien przewidywać możliwości podjęcia decyzji przez ministra do praw zdrowia: „w porozumieniu” lub „po porozumieniu” z ministrem właściwym do spraw szkolnictwa wyższego (jakaś forma współdziałania). Wart zwrócić uwagę, iż rzecz dotyczy „zawieszania” przez ministra zdrowia uprawnień szkoły wyższej do prowadzenia specjalizacji.

13. Z legislacyjnego punktu widzenia projekt został sporządzony starannie, jego regulacje są zrozumiałe i nie budzą – w moim przekonaniu – zasadniczych wątpliwości prawnych. Nieliczne uwagi mogą dotyczyć jedynie omyłek pisarskich (np. błędne odesłanie w dodanym art. 30d ust. 4 ustawy – powinno być „ust. 3”, a nie „ust. 4”).

Sporządził: Piotr Radziewicz